

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH
KATEDRA WOJSK OPL

~~_____~~
Egz. nr ... 1

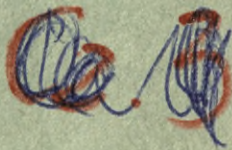
Tylko dla naukowców
akademickich

Płk dr Eugeniusz KOWALSKI
Ppłk dr hab. Marian KOWALEWSKI

ĆWICZENIE WPROWADZAJĄCE Nr 111

Temat: Planowanie, organizacja i prowadzenie
działań bojowych przez dywizję zmechanizowaną
/pułk zmechanizowany/ w obronie

Opracowanie metodyczne
do zajęcia nr 3c, 8a z taktyki wojsk OPL

~~_____~~ 50636

SPIS TREŚCI

	Str.
1. Opracowanie metodyczne zajęcia nr 3c	3
2. Opracowanie metodyczne zajęcia nr 8a	9
3. Sytuacja OPL 20pz o 12.00 2.11	17
4. Wstępne zarządzenie do obrony przeciwlotniczej 9DZ.....	19
5. Zarządzenie do obrony przeciwlotniczej 9DZ	20
6. Sytuacja OPL 9DZ o 12.00 2.11	23
7. Wstępne zarządzenie do obrony przeciwlotniczej 3A.....	26
8. Zarządzenie do obrony przeciwlotniczej 3A	28
9. Sytuacja obrony przeciwlotniczej 9DZ o 11.30 3.11.....	33

OPRACOWANIE METODYCZNE

Zajęcia nr 3.c. z taktyki wojsk obrony przeciwlotniczej

- I. TEMAT: Metoda i treść pracy szefa obrony przeciwlotniczej w czasie przygotowania danych do decyzji
- II. CELE: 1. Zapoznać szkolenionych z ogólną metodą pracy szefa obrony przeciwlotniczej w czasie przygotowania danych do decyzji
2. Pokazać i objaśnić strukturę systemu OPL dywizji.
- III. CZAS: 1 godzina lekcyjna /1 x 45 minut/
- IV. ZAGADNIENIA SZKOLENIOWE /Podział Czasu/
  1. Część wstępna - 10 minut
  2. Meldowanie i uzasadnianie danych do decyzji - 25 minut
  3. Część końcowa - 10 minut
- V. FORMA: zajęcia grupowe w sali.
- VI. WSKAZÓWKI ORGANIZACYJNO-METODYCZNE
  1. Na kilka dni przed zajęciem słuchacze pobierają założenie taktyczne nr 1, zbiór materiałów dydaktycznych do zajęcia 3.c.
  2. W czasie instruktarzu wykładowca informuje słuchaczy, że w zajęciu będą występować w roli szefa OPL 9DZ. Celem przygotowania się do wykonania zadań - z tej roli wynikających wykładowca nakazuje:
    - a/ przestudiować sytuację OPL 9 DZ o 12.00 2.10, załącznik do założenia taktycznego nr 1;
    - b/ wrysować na mapę informacji o położeniu elementów systemu OPL 9 DZ o 12.00 21.0;
    - c/ przestudiować wstępne zarządzenie bojowe do obrony przeciwlotniczej 3A nr 03, załącznik do założenia taktycznego nr 1
    - d/ przestudiować zbiór materiałów dydaktycznych do zajęcia nr 3.c;
    - e/ przedstawić graficznie na mapie roboczej wnioski z oceny sytuacji szefa OPL 9DZ, omówione w zbiorze materiałów dydaktycznych;
    - f/ być w gotowości do zameldowania, w czasie zajęcia, meldunku danych do decyzji - przykład patrz zbiór materiałów dydaktycznych.
  3. Zajęcia grupowe prowadzić w następujący sposób:
    - a/ zajęcia rozpocząć omówieniem roli i miejsca szefa OPL 9DZ w czasie trwania procesu decyzyjnego w sztabie dywizji;

- b/ określić miejsce zagadnień zajęcia w odniesieniu do układu szczegółowych czynności metody pracy szefa OPL dywizji w procesie organizacji systemu OPL dywizji;
- c/ sprawdzić znajomość przez słuchaczy treści sytuacji OPL 9DZ o 12.00 21.0 oraz wstępnego zarządzenia do OPL 3A nr 03;
- d/ wyznaczyć słuchacza do zameldowania meldunku danych do decyzji - w tym fragmencie zajęcia wykładowca występuje w roli dowódcy 9 DZ; treść meldunku danych do decyzji stanowi podstawę merytoryczną części głównej zajęcia;
- e/ część główną zajęcia poświęcić uzasadnieniu treści meldunku danych do decyzji;
- f/ przy przerabianiu zagadnień szkoleniowych stosować metody nauczania, pokazu i problemową, przy tym wykorzystywać foliogramy i schematy obrazujące metodę i sposób pracy szefa OPL ZT - metodę równoległego przygotowania obrony.

VII. PRZEBIEG ZAJĘCIA GRUPOWEGO

A. CZĘŚĆ WSTĘPNA - 10 minut

Przystępując do przeprowadzenia zajęcia należy mieć pełną świadomość jego roli i miejsca w całym procesie szkolenia na pierwszym roku studiów. Z roli i miejsca zajęcia wynika, że jest to zajęcie wprowadzające, tym samym powinno mieć ono charakter wykładu konwersatoryjnego prowadzonego przez wykładowcę.

Zajęcie rozpocząć omówieniem schematu czynności szefa OPL w procesie planowania walki przez sztab dywizji.

Omawiając zakres tych czynności poinformować słuchaczy, że szef OPL 9DZ /słuchacze/ o 12.00 2.10 otrzymał wstępne zarządzenie do obrony przeciwlotniczej 3A w treści zarządzenia przekazano szefowi OPL - wstępne - nowe zadanie do systemu OPL 9DZ. Nowe zadanie otrzymały również wojska dywizji. Szef OPL od 12.00 prowadzi analizę zadania - z wnioskami jakie z analizy tej wynikają słuchacze zapoznali się studiując zbiór materiałów dydaktycznych do zajęcia 3.c. Po przeprowadzeniu analizy zadania i przekazaniu oddziałowi i pododdziałowi OPL dywizji zadań do natychmiastowego wykonania, szef OPL zostaje zapoznany z: przyjętą w sztabie dywizji kalkulacją czasu pracy sztabu, zamiarem walki i otrzymuje wytyczne do przygotowania danych do decyzji. Przygotowanie meldunku wymaga przeprowadzenia oceny sytuacji - z wnioskami z oceny sytuacji słuchacze zapoznali się w tym samym trybie jak z wnioskami z analizy zadania.

B. CZĘŚĆ GŁÓWNA - 25 minut

1. Meldowanie danych do decyzji - 5 minut

Czas operacyjny 2.10 14.30

Wyznaczony przez wykładowcę słuchacz, w roli szefa OPL 9DZ melduje dowódcy dywizji dane do decyzji.

W czasie gdy słuchacz przygotowuje się do założenia meldunku wykładowca zapisuje na tablicy układ ogólnych zagadnień jakie składają się na treść danych do decyzji.

Zagadnienia te to: wnioski z oceny nieprzyjaciela, rola i miejsce systemu OPL 9DZ w systemie OPL 3A, zdolność bojowa wojsk OPL 9DZ, koncepcja organizacji systemu OPL 9DZ.

2. Uzasadnianie meldunku danych do decyzji - 15 minut

Po złożeniu przez słuchacza meldunku, wykładowca wyjaśnia, że treść meldunku jest syntezą rozwiązań szczegółowych problemów mieszczących się w obszarze zapisanych na tablicy zagadnień głównych.

Prawdopodobnie, dowódca dywizji wysłuchujący meldunek sformułuje szereg pytań do szefa OPL, których celem będzie uzyskanie uzasadnienia lub wyjaśnienia proponowanych przez szefa rozwiązań. Pytania te mogą dotyczyć: uzasadnienia ugrupowania bojowego systemu OPL 9DZ i objaśnienia struktury systemu ognia w osłonie wojsk i obiektów dywizji w rejonie skupienia głównego wysiłku obrony.

Wykładowca w roli szefa OPL dywizji uzasadnia przyjęte i zaprezentowane w materiałach do zajęcia 3.c, rozwiązanie sformułowanych problemów.

W uzasadnieniu problemu celowym jest przyjąć następujący schemat wywodu: podać definicję ugrupowania, określić jego cechę charakterystyczną, uzasadnić - które z tych cech są właściwe lub szczególne dla proponowanego ugrupowania.

Przykładowy, na tyle, na ile szczegółowy i merytoryczny schemat wywodu przedstawiono poniżej.

1. Podać określenie terminu ugrupowanie bojowe - ugrupowanie bojowe jest to uszykowanie oddziałów i pododdziałów do walki /RW s.16/.
2. Zadać antydydaktyczne pytanie jakie główne cechy powinno mieć ugrupowanie bojowe.

Odp. Powinna zapewniać skupienie wysiłku na wybranym kierunku lub w rejonie, pełne wykorzystanie możliwości bojowych pododdziałów, zdecydowane rażenie SNP już na podejściach do osłanianych obiektów, narastanie sił, możliwość wykonania manewru.

3. Które z wniosków z prowadzonej oceny sytuacji wskazują na kierunek lub rejon skupienia głównego wysiłku osłony? - odpowiada wyznaczony słuchacz /patrz materiały dydaktyczne do zajęcia/.
4. Wykładowca wskazuje rejon i kierunek skupienia głównego wysiłku sektor 2500-4000/.
5. Pytanie autodydaktyczne - które i jakie z pododdziałów wojsk OPL w przyjętym ugrupowaniu bojowym mogą oddziaływać na SNP w rejonie i na kierunku skupienia wysiłku, jaki to stanowi procent ogólnej liczby pododdziałów i procent ogólnej efektywności systemu OPL 9DZ?

Odp. Z ogólnej liczby 28 jednostek kalkulacyjnych 20 może niszczyć SNP przed rubieżą wykonania przez nie zadań na kierunku i w rejonie skupienia głównego wysiłku systemu /Wartość procentową efektywności pokazać na przykładzie wykorzystania programu mikrokomputerowej efektywności/.

6. Każdy z pododdziałów wojsk OPL wykonujących zadania w systemie OPL 9 DZ ma określone właściwości /walory/ bojowe. W jakim zakresie możliwości te - w przyjętym ugrupowaniu będą wykorzystane?

Odp. W zakresie możliwości niszczenia SNP w sensie ogólnym, system OPL 9DZ jest przygotowany /ma predyspozycje/ głównie do prowadzenia walki z SNP na małych i bardzo małych wysokościach i na odległościach średnio 3000 m. Zatem chcąc wykorzystać ten zakres możliwości należy skupić główny wysiłek do niszczenia SNP wojsk lądowych, co z kolei wymaga ugrupowania większości sił i środków ogniowych systemu jak najbliżej przedniego skraju, w rejonie pierwszej pozycji obrony - tak jak w proponowanym ugrupowaniu.

W zakresie możliwości rozpoznania SNP - możliwości poszczególnych elementów systemu rozpoznawania systemu OPL 9DZ - w zasadzie - na wszystkich szczeblach struktury organizacyjnej są podobne /stacje NUR-21 występują w daplot pz, w prplot i w kdir szefa OPL/. Tworzy to taką sytuację, że o efektywności wykorzystania możliwości elementów systemu rozpoznania decy-

dować będzie głównie nie ugrupowanie lecz kolejność i tryb wykorzystania poszczególnych źródeł informacji.

Możliwości manewrowe pododdziałów wojsk OPL systemu OPL 9DZ, w zasadzie nie wpływają na charakter ugrupowania bojowego, bowiem wszystkie elementy ogniowe systemu OPL 9DZ mają taki zakres możliwości manewrowych, że pozwala on na zmianę SS lub obiektu osłony w stosunkowo krótkim czasie /od 2 minut do 5 minut - czas zajęcia SS/ i z dużym współczynnikiem sprawności.

7. Ugrupowanie systemu OPL, jak to wynika z dotychczasowego toku uzasadniania określa charakter struktury systemu ognia.
  8. Cechą systemu ognia, w przyjętym ugrupowaniu, jest jego zdolność do wielowarstwowej raketowo-artyleryjskiej osłony wojsk i obiektów w rejonie skupienia głównego wysiłku obrony dywizji - co z punktu widzenia efektywności walki z SNP, przy całej ich różnorodności typów i zróżnicowanych ich możliwościach bojowych jest właściwością bardzo korzystną.
  9. Ważnym kryterium oceny wartości ugrupowania systemu OPL i jego struktury ognia jest możliwość /prognozowana/ pokonania systemu przez SNP. Pokonać system OPL dywizji pierwszego rzutu jest tym trudniej im ugrupowanie jest głębsze. Charakteryzowane ugrupowanie jest głębokie, co jest konsekwencją przyjęcia koncepcji obiektowej osłony elementów ugrupowania 9DZ. Głębokie ugrupowanie jest jednocześnie przesłanką do racjonalizowania zużycia rakiet i amunicji przez tworzenie warunków do kolejnego oddziaływania na cele powietrzne w czasie ich przelotu nad ugrupowaniem bojowym.
- Wykładowca omawiając ugrupowanie i strukturę systemu ognia 9DZ ma obowiązek zwrócenia uwagi słuchaczy na fakt, że integralną częścią tego systemu jest ogień niespecjalistycznych środków ogniowych pododdziałów czołgów i piechoty, skierowany na niszczenie SNP. Omawiając ten problem wykładowca w sposób szczególny podkreśla rolę powszechnej obrony przeciwlotniczej w tworzeniu systemu kompleksowej walki ze śmigłowcami przeciwpancernymi.

C. CZĘŚĆ KOŃCOWA

- 10 minut

W części końcowej wykładowca, krótko omawia tok pracy szefa OPL 9DZ po przyjęciu przez dowódcę dywizji meldunku danych do decyzji. Omawiając schemat czynności szefa OPL w etapie - planowanie szczegółowe,

należy zwrócić uwagę na zakres i treść kalkulacji czaso-przestrzennych, których skrupulatne wykonanie i wdrożenie jest warunkiem wykonania zadań przez system OPL.

Zajęcie zakończyć oceną realizacji celów szkoleniowych i postawieniem zadań do samodzielnego studiowania problemu głównego zajęcia.

Zadaniem słuchaczy w czasie nauki własnej jest zapoznanie się z czynnościami planowania szczegółowego systemu OPL dywizji omówionymi w skrypcie: Obrona przeciwlotnicza dywizji w walce.

OPRACOWANIE METODYCZNE

zajęcia grupowego nr 8a

- I. TEMAT: OBRONA PRZECIWLOTNICZA DYWIZJI PODCZAS ZAJMOWANIA OBRONY
- II. CELE: 1. Zapoznać słuchaczy z metodami i treścią pracy dowódcy i szefa OPL dywizji w zakresie kierowania OPL w czasie zajmowania przez oddziały i pododdziały rejonów obrony;
2. Uczyć słuchaczy w roli zastępcy dowódcy dywizji do spraw liniowych i starszego oficera OPL praktycznej pracy w terenie w czasie zajmowania rejonów obrony przez oddziały dywizji;
3. Doskonalić u słuchaczy:
- wyobraźnię taktyczną;
  - umiejętności oceny terenu.
- III. CZAS: 1 godz. lekcyjna
- IV. ZAGADNIENIA SZKOLENIOWE
1. Część wstępna.
  2. Kierowanie obroną przeciwlotniczą dywizji podczas wprowadzania 20 pz do rejonu obrony w warunkach silnego przeciwdziałania nieprzyjaciela.
  3. Rekonesans rejonu obrony 14pz; uściślenie pułkowi zadania w zakresie OPL.
  4. Część końcowa.
- V. FORMA: Zajęcie grupowe w terenie /z elementami ćwiczenia dowódczo-sztabowego/.
- VI. WSKAZÓWKI ORGANIZACYJNO-METODYCZNE
1. Podstawę przygotowania się słuchaczy do zajęcia stanowią: ustalenia przyjęte w dotychczasowych zajęciach, w tym i w czasie zajęcia nr 3c z obrony przeciwlotniczej; położenie pododdziałów 20pz i 14pz o 13.30 i 16.00 3.10 dyktowane słuchaczom na instruktażu do zajęć przez nauczycieli akademickich KTO i KWOPI materiały dydaktyczne do zajęcia nr 8 z taktyki ogólnej i nr 8a z obrony przeciwlotniczej.
  2. Instruktaż do zajęć przeprowadzić wspólnie z wykładowcą KTO /uzgodnić to w czasie instruktażu wydziałowego do ćwiczenia/. W czasie instruktażu podać słuchaczom następujące położenie pododdziałów OPL:
    - a/ Położenie o 13.30 3.10:
      - 2brplot przeszła na zapasowe SS w rejonie MARIANKI /8852/

- 3 brplot na SS w rejonie wzg. 135,4 /1056/;
- dąplot 20pz na stanowiskach ogniowych w rejonie: SZCZYTNIK /9046/, wzg. 192,8 /8650/, wzg. 201,6 /8850/;
- dąplot 14 pz osłania pododdziały pułku w czasie przegrupowania z rejonów: WITY /8854/, SOŁKI /0048/, RSWP dywizjonu w ugrupowaniu 2bcz;
- RSWP-91 - zatrzymana w rejonie JAWORKA /9454/.

b. Położenie o 16.00 31.0:

- 2 brplot w rejonie KLUKI /9052/;
- 3 brplot w rejonie wzg. 163,2 /0654/;
- dąplot 14pz osłania przegrupowujące się 2 bpzmot i 2 bcz, SDC dąplot w ugrupowaniu 2bpzmot;
- dąplot 20pz osłania 2bcz i 1 bpzmot.

Nakazać słuchaczom:

- zapoznanie się z ustaleniami "Regulaminu walki wojsk lądowych Sił Zbrojnych RP" pkt 413-415;
- dokonanie oceny sytuacji przeciwlotniczej dywizji w rejonach planowanych ugrupowań bojowych 20pz i 14pz o 13.40 i 16.00 3.10;
- dokonanie oceny terenu i jego wpływu na funkcjonowanie systemu OPL dywizji;
- przygotowanie się do udziału w dyskusji dotyczącej zagadnień powszechnej OPL w 20pz i w 14pz.

Omówić sposób prowadzenia zajęcia.

3. Zajęcie z obrony przeciwlotniczej prowadzić wspólnie z wykładowcą KTO, z którym uzgodnić 15-20 minutowe "wejścia" na każdym punkcie pracy^{1/}.
4. Zajęcie prowadzone jest z dwóch punktów pracy:
  - punkt pracy nr 1 - droga polna 800 m pld.zach. NART /9250/,
  - punkt pracy nr 2 - droga polna pld. p.174,1 /0458/.
5. Na punktach tych pracuje grupa operacyjna SD dywizji w składzie: Zastępca do spraw liniowych /dowódca grupy/, oficer wydziału rozpoznania, oficer wydziału operacyjnego, pomocnik szefa artylerii dywizji, starszy oficer OPL dywizji, pomocnik szefa wojsk inżynierskich i oficer zabezpieczenia technicznego.

VII. PRZEBIEG ZAJĘCIA

PUNKT PRACY NR 1 - droga polna 800 m pld,zach.

NART 9.10-10.40 /w tym na OPL 15-20 minut/.

1/ Taką koncepcję prowadzenia zajęć w terenie uzgodniono z autorem ćwiczenia z KTO,

A. CZĘŚĆ WSTĘPNA

Zajęcie rozpoczyna wykładowca KTO.

Wykładowca KWOPŁ sprawdza w swoim zakresie przygotowanie map do pracy w terenie.

B. CZĘŚĆ GŁÓWNA

1. Kierowanie obroną przeciwlotniczą dywizji podczas wprowadzania 2Opz do rejonu obrony w warunkach silnego przeciwdziałania nieprzyjaciela

Punkt pracy nr 1 znajduje się w ugrupowaniu bojowym 2Opz, pułku organizującego obronę w pierwszym rzucie, na lewym skrzydle pasu obrony dywizji.

Wprowadzenia w sytuację taktyczno-operacyjną dokonuje wykładowca KTO. Wyznacza on spośród słuchaczy skład grupy operacyjnej zastępcę dowódcy 2Opz do spraw liniowych i szefa OPL 2Opz.

Następnie zastępca dowódcy 2Opz do spraw liniowych składa meldunek. Szef OPL 2Opz składa po swojej linii meldunek starszemu oficerowi OPL dywizji i odpowiada na pytania oficerów grupy operacyjnej dotyczące działalności lotnictwa nieprzyjaciela i sytuacji przeciwlotniczej w pułku. Wyznaczony zespół realizuje swój plan działania: dowódca grupy operacyjnej wysłuchuje propozycji oficerów grupy /odpowiedzi na pytania/, stawia zadania elementom ugrupowania bojowego dywizji, uściśla zadanie 2Opz; starszy oficer OPL uściśla zadanie w zakresie OPL szefowi OPL 2Opz /w formie zarządzenia bojowego/.

Po zakończeniu pracy przez wyznaczony zespół może być tworzony kolejny skład grupy operacyjnej.

Wykładowca KWOPŁ śledzi pracę dowódcy grupy operacyjnej, oficerów grupy operacyjnej, a w szczególności starszego oficera OPL i notuje uwagi.

W uzgodnionym czasie, w ciągu 15-20 minut wykładowca realizuje następujące czynności:

- określa krótko rolę poszczególnych rodzajów lotnictwa nieprzyjaciela w przeciwdziałaniu zajmowaniu przez 2Opz rejonu obrony;
- określa zadania jakie w tej sytuacji stoją przed systemem OPL dywizji oraz 2Opz;

- ocenia działanie grupy operacyjnej;
- wyznacza słuchacza, który w roli starszego oficera OPL dywizji przekazuje dowódcy 131 prplot oraz szefowi OPL 20pz zarządzenie bojowe;
- metodą dyskusji określa problemy w zakresie powszechnej OPL, wymagające rozwiązania w 20 pz.

Rola poszczególnych rodzajów lotnictwa nieprzyjaciela w przeciwdziałaniu zajmowaniu przez 20 pz rejonu obrony /proponowane rozwiązanie/.

Lotnictwo rozpoznawcze o 13.40 może mieć za zadanie ustalenie celu przegrupowania sił i środków całego pierwszego rzutu operacyjnego armii, a w tym i 9 DZ. Zamiana oddziałów w styczności z nieprzyjacielem wzbudzi zainteresowanie wszystkich jego elementów rozpoznawczych. Nieprzyjaciel może interpretować te fakty dwojako, albo jako wprowadzenie do walki oddziału drugiego rzutu celem rozwijania natarcia, albo jako luzowanie oddziału znajdującego się w styczności w celu przejścia do obrony.

Lotnictwo taktyczne zwalcza oddziały drugiego rzutu, SD, WRiA oraz tyły. Samoloty szturmowe wspólnie ze śmigłowcami przeciwpancernymi wykonują ataki na oddziały w styczności, w tym na nowo wprowadzane pododdziały 20pz. Ponadto śmigłowce wykorzystywane będą do prowadzenia rozpoznania oraz zakłóceń radioelektronicznych pododdziałów pierwszego rzutu. Środki bezpilotowe używane będą do prowadzenia rozpoznania pododdziałów 20pz - celów do uderzeń ogniowych artylerii nieprzyjaciela.

Zadania stojące przed systemem OPL dywizji oraz 20pz /proponowane rozwiązanie/.

O 13.40 przed systemem OPL dywizji i 20pz stoją problemy: równoległej organizacji OPL, odtwarzania zdolności bojowej do wykonania nowego zadania, prowadzenia walki ze SNP, które nieprzerwanie oddziałują na dywizje i 20pz. Ze względu na niesprawną w dalszym ciągu RSWP 20pz musi on korzystać z zapasowego źródła informacji radiolokacyjnej. 2 baplot pułku zaledwie wyszła z narzutowego pola i odtwarza zdolność do dalszego działania, Możliwości bojowe baplot są obniżone, Istnieje dyplemat, czy bateriom rakiet przeciwlotniczych zmienić zadania, pozostawiając je w dotychczasowych rejonach, czy też mają one osłaniać dotychczasowe obiekty osłony. W etapie zajmowania rejonu

obrony przez 2Opz należy podnieść stopień gotowości ogniowej systemu OPL. Problemem jest, w którym momencie i w jaki sposób wycofać pododdziały przeciwlotnicze 14pz.

Wykładowca KWOPL ocenia działanie dowódcy grupy operacyjnej, starszego oficera OPL dywizji, pozostałych przedstawicieli rodzajów wojsk i służb w aspekcie uwzględniania w ocenach i propozycjach zagrożenia lotniczego i podejmowania działań mających na celu zapewnienie 2Opz skutecznej osłony przeciwlotniczej.

Przekazanie 131 pałot oraz 2Opz zarządzeń bojowych

Treść zarządzeń /układ/ zawarto w zbiorze materiałów dydaktycznych do zajęcia nr 8a z OPL. Nakazać starszemu oficerowi OPL praktyczne przekazanie zainteresowanym zarządzeń bojowych wynikających z ustaleń przyjętych przez zastępcę dowódcy dywizji do spraw liniowych na punkcie pracy. Podstawą do opracowania zarządzeń są zaakceptowane przez zastępcę dowódcy dywizji propozycje starszego oficera OPL /patrz - materiały dydaktyczne do zajęcia 8a/.

Problemy w zakresie powszechnej OPL wymagające rozwiązania w 2Opz o 13.40:

Dyskusję prowadzić według zagadnień:

- organizacja rozpoznania wzrokowego i alarmowania w pułku;
- organizacja ognia z niespecjalistycznych środków ogniowych;
- maskowanie przegrupowania 2Opz, zajmowania rejonu obrony i prowadzenia rozbudowy fortyfikacyjnej;
- rozśrodkowanie pododdziałów, które zajmują rejon obrony i pododdziałów luzowanych;
- wykonywanie ukryć przeciwlotniczych w rejonach obrony;
- likwidacja skutków uderzeń SNP na pododdziały pułku.

Zakończenie pracy na punkcie pracy nr 1 i przejazd na punkt pracy nr 2 celem realizacji zagadnienia drugiego.

PUNKT PRACY NR 2 - droga polna pld. pkt 174,1.

11.20-12.50 /w tym na OPL 15-20 minut/.

2. REKONESANS REJONU OBRONY 14pz; UŚCISLENIE ZADANIA PUŁKU W ZAKRESIE OPL

Punkt pracy nr 2 znajduje się w rejonie obrony 14pz /pułku drugiego rzutu dywizji/, Rekonesans na tym punkcie prowadzi grupa operacyjna

SD dywizji w takim samym składzie jak i na punkcie nr 1.

Celem rekonesansu jest udzielenie pomocy w sprawnym zajęciu obrony przez 14pz. Na punkt rekonesansowy przybywa grupa operacyjna z 14pz, którą dowodzi zastępca dowódcy 14pz do spraw liniowych. Obecny jest też szef OPL pz.

Kolejność pracy na punkcie odbiega nieco od poprzedniej. Poza czasem operacyjnym dokonywana jest orientacja topograficzna. Natomiast w czasie operacyjnym dowódca grupy operacyjnej wysłuchuje meldunku bojowego zastępcy dowódcy 14pz do spraw liniowych. Starszy oficer OPL dywizji wysłuchuje meldunku szefa OPL pz^{1/} /proponowane rozwiązanie podano w materiałach dydaktycznych do zajęcia 8a/. Ponadto szef OPL odpowiada na ewentualne pytania oficerów grupy operacyjnej. Następnie dowódca grupy operacyjnej udokładnia zadanie 14pz, a starszy oficer OPL uściśla zadanie w zakresie OPL szefowi OPL 14pz /w formie zarządzenia bojowego/.

Wykładowca KWOPL śledzi pracę dowódcy grupy operacyjnej, oficerów grupy, a szczególnie starszego oficera OPL i notuje uwagi.

W uzgodnionym czasie, w ciągu 15-20 minut wykładowca KWOPL realizuje następujące czynności:

- określa rolę poszczególnych rodzajów lotnictwa nieprzyjaciela w zwalczaniu oddziałów drugiego rzutu /osobiście/;
- określa zadania jakie w tej sytuacji /o 16.00 3.10/ stoją przed systemem OPL dywizji oraz przed 14pz /osobiście/;
- wyznacza słuchacza, który w roli starszego oficera OPL przekazuje szefowi OPL 14pz zarządzenie bojowe;
- metodą dyskusji doprowadza do zidentyfikowania problemów w zakresie powszechnej OPL, wymagających rozwiązania w 14pz;
- dokonuje oceny pracy słuchaczy w terenie podczas rozwiązywania problemów OPL, wskazuje niedociągnięcia i sposób ich usunięcia.

Rola poszczególnych rodzajów lotnictwa nieprzyjaciela w zwalczaniu oddziałów drugiego rzutu /proponowane rozwiązanie/.

Lotnictwo rozpoznawcze okresowo śledzi działanie oddziałów drugiego rzutu. Na podstawie położenia pododdziałów 14pz o 16.00 3.10 i ich dotychczasowego działania nieprzyjaciel prawdopodobnie rozpozna cel działania 9DZ. Niewiadomym dla nieprzyjaciela będzie sposób jej działania w toku obrony. Dlatego śledzona będzie rozbudowa inży-

---

1/ Układ meldunku wg "Regulaminu sztabów" Wyd.Szt.Gen. 1108/83 str.55 pkt.90.

nieryjna pasa obrony dywizji, która może dostarczyć informacji o przyjętym sposobie działania dywizji, a w tym i o użyciu 14pz. Lotnictwo rozpoznawcze jest w stanie dostarczyć danych o zmianach w charakterze rozbudowy inżynieryjnej w czasie od czasu rzeczywistego do czasu zawierającego opóźnienie w granicach do godziny.

Lotnictwo taktyczne stale będzie oddziaływać na drugie rzuty, szczególnie w okresach wykonywania przegrupowań. Takie rozwiązanie zapewnią wysoką efektywność uderzeń lotniczych. Może ono obezwładniać niszczyć lub paraliżować ruch oddziałów. Pododdziały 14pz muszą zatem sprawnie zajmować rejony i szybko wykonywać prace inżynieryjne, a szczególnie rozbudowę fortyfikacyjną.

W miarę wycofywania 14pz intensywność oddziaływania na pułk śmigłowców przeciwpancernych i rozpoznawczych będzie malała. Teza powyższa nie dotyczy 16pzmot.

Środki bezpilotowe używane będą do prowadzenia rozpoznania celów do uderzeń ogniowych artylerii nieprzyjaciela.

Zadania stojące przed systemem OPL dywizji oraz 14pz /proponowane rozwiązanie/

Wycofanie pododdziałów 14pz to najbardziej newralgiczny etap w okresie przygotowania obrony 9DZ. Sytuacja jest taka, że w jednym rejonie nałożyły się na siebie ugrupowania dwóch pułków, co stanowi około 2/3 potencjału bojowego dywizji. Jest to zatem dogodny moment do wykonania uderzenia lotniczego na dywizję. Trzeba więc zwiększyć stopień gotowości pododdziałów przeciwlotniczych w tym rejonie, angażując do osłony siły i środki dywizji. Celowym jest zintensyfikować rozpoznanie SNP, zapewnić sprawne ostrzeżenie i alarmowanie i użyć do osłony 14pz i 20pz co najmniej dwie brploty OSA.

W swoim krótkim wystąpieniu uwzględnić niedociągnięcia zauważone w toku rekonensansu w działaniu dowódcy grupy operacyjnej oraz starszego oficera OPL dywizji.

Przekazanie szefowi OPL 14pz zarządzenia bojowego

Treść zarządzenia zawarta jest w zbiorze materiałów dydaktycznych do zajęcia nr 8a z OPL. W celu przekazania zarządzenia nakazać takie działanie starszemu oficerowi OPL dywizji.

Problemy w zakresie powszechnej OPL wymagające rozwiązania w 14p

Dyskusję prowadzić podobnie jak na punkcie pracy nr 1 uwzględniając specyfikę działania 14pz. W dyskusji eksponować rozśrodkowanie,

maskowanie bezpośrednie i radioelektroniczne, sprawność manewru, udział środków niespecjalistycznych w OPL 14pz.

C. CZĘŚĆ KONCOWA

Na zakończenie zajęć na tym punkcie pracy dokonać oceny pracy słuchaczy podczas rozwiązywania problemów OPL. Wskazać na niedociągnięcia i sposób ich usunięcia.

Załącznik
do założenia taktycznego nr 1

SYTUACJA OBRONY PRZECIWLOTNICZEJ 2Opz

o 12.00 2.11

I

Działania bojowe 3KA/ / wspiera 1 DLT/ / . Natężenie działania taktycznego lotnictwa myśliwsko-bombowego maleje.

Celem wykonywania uderzeń przez środki napadu powietrznego /SNP/ jest izolacja pola walki, w tym dezorganizacja manewru 2Opz.

Trwa przebazowanie lotnictwa szturmowego i lotnictwa wojsk lądowych na lotniska i lądowiska położone bliżej linii styczności bojowej wojsk.

Główny wysiłek system OPL 9DZ skupia do osłony 15 i 2Opz, przegrupowującej się artylerii i tyłów dywizji. W ugrupowaniu 2Opz zadanie osłony wykonuje 3brplot 131 paplot.

II

Przeloty lotnictwa rozpoznawczego stwierdzono na azymucie 35-00 ze zwrotem w rejonie MINSK MAZOWICKI i dalej po azymucie 10-00.

Pułk w dotychczasowych działaniach był obiektem uderzeń lotnictwa myśliwsko-bombowego wykonującego zadanie izolacji pola walki.

Na pododdziały pułku zaangażowane w walce uderzenia wykonywało lotnictwo wsparcia samolotami ALPHA JET: kluczem na 20 das w czasie zajmowania stanowisk ogniowych parami na SD pułku, kolumny 2 bzmot i 2 bcz.

Uderzenia wykonywano w sytuacji jednoczesnego prowadzenia ognia artyleryjskiego na pododdziały przeciwlotnicze wykonujące zadanie osłony danego obiektu. Uderzenia SNP na obiekty osłaniane przez 20 daplot, poprzedzone były prowadzeniem intensywnego rozpoznania przez elementy rozpoznawcze wojsk lądowych nieprzyjaciela. Stwierdzono radioelektroniczne promieniowanie baterii przeciwlotniczych przez nieprzyjaciela w czasie 15-20 minut przed wykonywaniem uderzeń przez SNP. Rozpoznanie radioelektroniczne jest prowadzone prawdopodobnie radiolokatorami typu RASIT.

Główny wysiłek system OPL 2Opz skupia do walki z samolotami wy-

konującymi zadanie rozpoznawcze i uderzenia na kolumny przegrupowywanych pododdziałów pułku.

20 dąplot znajduje się w następującym położeniu:

- SDO dowódcy dywizjonu rozwinięte w rejonie wzg. 174,1 /0458/, stacje radiolokacyjne wstępnego poszukiwania /RSWP/ NUR-21 rozwinięta na SDO dowódcy dywizjonu - w gotowości bojowej nr 2.

Informacja o sytuacji powietrznej odbierana jest na SDO dywizjonu z RSWP-92 wzg. 138,1 /0852/;

- 1 bplot osłania 1 bcz ze stanowisk w rejonie wzg.170,7 /0456/.
Straty w baterii: armata ZU-23-2, siedmiu żołnierzy - w tym dwóch strzelców przeciwlotników, uszkodzeniu uległa armata ZU-23-2 - czas naprawy wyniesie około 3 godzin. Bateria dysponuje 0,4 jo amunicji przeciwlotniczej i 6 rakietami S-2;

- 2 bplot osłania 2bcz w marszu. W baterii uszkodzona stacja ZRP-2 z ZSU-23-4 pierwszego plutonu, uszkodzone podzespoły zostaną dowiezione do 18.00 2.11, zestaw może prowadzić ogień z celownikiem. Bateria dysponuje 0,3 jo amunicji przeciwlotniczej i 13 rakietami S-2.

III

Do 12.00 2.11 do sztabu pułku wpłynęło wstępne zarządzenie do obrony przeciwlotniczej 9DZ.

IV

Dane dodatkowe:

OPRACOWAŁ:

ppłk dr Marian KOWALEWSKI

SPRAWDZIŁ:

płk dypl. Józef GADZAŁA

DOWÓDCA 20pz

WSTĘPNE ZARZĄDZENIE DO OBRONY PRZECIWLOTNICZEJ 9DZ

Nr 03 PD OPL BRZEZNIK /0050/ 12.00 2.11.1990

Mapa 1:50 000, wydanie 1984 r.

1. Walkę 10DPanc / / wspierać będzie 1DLT/ / lotnictwem z 51 SLR i lekkim lotnictwem wsparcia z 49 SLMB oraz lotnictwo wojsk lądowych z 2 KA/ /.

Oceniam, że 20pz, do końca dnia 2.11, może być obiektem uderzeń samolotów Alpha Jet. Do 17.00 2.11 klucz śmigłowców przeciwpancernych może wykonać uderzenie na 2 bzmot w czasie zajmowania rejonu obrony.

Celem głównym uderzeń SNP w dniu 3.11 będzie bezpośrednie wsparcie natarcia 12 i 29 BPanc /NZ/.

2. Obronę przeciwlotniczą 20pz zorganizować we współdziałaniu z 1 brplot 131 paplot. W czasie organizowania obrony główny wysiłek skupić do osłony elementów ugrupowania obronnego. W toku walki obronnej do osłony wojsk na pierwszej pozycji obrony, drugich rzutów i odwodów specjalnych w czasie przygotowania i wykonania kontrataku. Samoloty rozpoznawcze, pojedyncze małe grupy samolotów oraz środki bezpilotowe niszczyć środkami dyżurnymi.

Walkę ze śmigłowcami przeciwnika organizować i prowadzić kompleksowo.

3. Wojska obrony przeciwlotniczej 9DZ we współdziałaniu z LM i 3 prplot osłaniają 15 i 20pz w czasie organizowania obrony, odwody i drugie rzuty podczas manewru do nowych rejonów oraz artylerię na drogach marszu do rejonów stanowisk ogniowych. Po rozpoczęciu natarcia przez 4DZ i 10DPanc obrona przeciwlotnicza 9DZ główny wysiłek skupia do osłony wojsk i obiektów na pierwszej i drugiej pozycji obrony, drugich rzutów i odwodów specjalnych w czasie wprowadzenia ich do działań.

4. Gotowość systemu OPL pułku osiągnąć do 5.00 3.11. Przystąpić do ewakuacji uszkodzonego sprzętu według zasad podanych dla 20pz we wstępnych zarządzeniach technicznych 9DZ. Dokonać niezbędnego przegrupowania sił i środków w celu dostosowania systemu OPL pułku do struktury obrony pułku w nowych warunkach.

5. Zarządzenie do OPL zostanie przesłane do godz.

SZEF OPL 9DZ

SZEF SZTABU 9DZ

.....

.....

Załącznik
do założenia taktycznego nr 1

DOWODCA 20 pz

ZARZĄDZENIE DO OBRONY PRZECIWLOTNICZEJ 9DZ nr 04

PD OPL BRZEZNIK /0050/ 2.11.1990

Mapa 1:50 000, wyd.1984 r.

1. Prawdopodobnym celem działania środków napadu powietrznego wspierających natarcie 4DZ i 10DPanc/ / będzie:

- niszczenie uderzeniami par i kluczy lotnictwa wsparcia: stanowisk dowodzenia, elementów ugrupowania tyłów pułku, baterii przeciwlotniczych na stanowiskach ogniowych oraz obezwładnianie pododdziałów, odwodów specjalnych i tyłowych wykonujących manewr w toku walki obronnej;

- niszczenie, uderzeniami śmigłowców przeciwpancernych, z pozycji bojowych nad ugrupowaniem wojsk własnych, środków pancernych i opancerzonych pułku na stanowiskach ogniowych; w czasie manewru na stanowiska zapasowe, pododdziałów przeciwlotniczych na stanowiskach ogniowych, tworzenie przewagi w środkach przeciwpancernych na kierunkach wykonywanych przez 14 pz kontrataków, osłona ogniowa otwartych skrzydeł i luk nacierających wojsk.

Prawdopodobny cel działania SNP nieprzyjaciel będzie osiągał wydzielonym potencjałem 1DLT i 26 pśppanc, w ramach wykonywanego zadania wsparcia ogólnego.

Rozpoznanie lotnicze, na zapotrzebowanie 2 KA/ /, prowadzić będzie 51 SLR z 1 DLT/ / z wysokości 15-300 do 3000 m, głównie z kierunku PILAWA, MROZY. Do prowadzenia rozpoznania nieprzyjaciel może użyć okresowo systemu ARGUS; bezpilotowych aparatów latających typu DROHNE.

Bezpośrednie wsparcie lotnicze prowadzone będzie głównie na wezwanie z pola walki samolotami Alpha Jet, po wykryciu celów do uderzeń przez elementy rozpoznawcze wojsk lądowych. Do wykonania uderzeń na 20 pz, samolotami wsparcia, nieprzyjaciel może wydzielić limit około 20 samolotowylotów.

Natarcie 12 i 29 BPanc / / wspierać może do eskadry śmigłowców BO-105 - z tego uderzenia na 20 pz wykonywać może do dwóch kluczy

śmigłowców z możliwością wykonania 40 bojowych wylotów.

Uderzenia lotnictwa wsparcia i lotnictwa wojsk lądowych będą prawdopodobnie wykonywane przy jednoczesnym obezwładnieniu artylerią połową elementów systemu OPL.

2. Wojska obrony przeciwlotniczej 9 DZ we współdziałaniu z lotnictwem myśliwskim i 3 prplot osłaniają 15 i 20 pz w czasie organizowania obrony, odwody i drugie rzuty podczas manewru do nowych rejonów oraz artylerię na drogach marszu do rejonów stanowisk ogniowych. Po rozpoczęciu natarcia przez 10 DPanc / / obrona przeciwlotnicza 9 DZ główny wysiłek skupia do osłony wojsk i obiektów na pierwszej i drugiej pozycji obrony. drugich rzutów i odwodów specjalnych w czasie wprowadzania ich do działań.

3. System OPL 20 pz współdziałał ogniowo z 1 brplot 131 paplot i pododdziałami przeciwlotniczymi 15 pz. Na prawo brplot 15 paplot wykonuje zadanie osłony ze stanowisk ogniowych w rejonie wzg.157,0 99642/, lewa granica sektora odpowiedzialności ogniowej 25-00. Na lewo brplot 21 paplot /KUB/ z rejonu stanowisk startowych pld. TRZCIANKA /8864/, wykonuje zadanie osłony 6 pz.

Nad ugrupowaniem obronnym pułku niszczyć będzie środki napadu powietrznego, na małych wysokościach 3 prplot, rejon najbliższych stanowisk startowych: MATAŁY /2056/, zach. WĘGRÓW /0872/.

4. Dowódca dywizji zdecydował:

Oddziały w rejonie skupienia głównego wysiłku obrony 9DZ osłonić 131 paplot, ugrupowując w rejonie 20 pz: 1 brplot plutonami w rejonie pld. CZARNOGŁÓW /9552/, 2 brplot na drugiej pozycji obrony pld. WIERZBNO /9656/. W toku prowadzenia obrony wykonywać manewr 2 brplot do rejonu zach. KOSZEWNICA /9860/. Środki napadu powietrznego wykonujące zadania rozpoznania niszczyć środkami ogniowymi pododdziału zasadzki i środkami dyżurnymi. Środki napadu powietrznego wykonujące zadanie do wysokości 1500 m zwalczać głównie systemami OPL pułków zmechanizowanych, działające powyżej tej wysokości do wysokości 5000 m zwalczać 131 paplot skupiając główny wysiłek do wysokości 3000 m.

RSWP-91 rozwinąć w rejonie wzg. 173.7 /9654/ i wskazywać cele powietrzne na sygnał, w toku walki obronnej wykonać manewr do rejonu wzg.139.0 /0854/.

RSWP-92 utrzymywać jako skrytą w rejonie KOBYLANKA /0246/.

5. Dowódca dywizji rozkazał:

Obronę przeciwlotniczą 20 pz zorganizować we współdziałaniu z 1 brplot 131 paplot. Główny wysiłek skupić do osłony pododdziałów na pierwszej pozycji obrony i drugiego rzutu w czasie kontrataków oraz odwodów specjalnych wykonujących manewr w ugrupowaniu obronnym pułku. Cele powietrzne niszczyć do wysokości 1500 m, w pierwszej kolejności w sektorze: 25-00, 40-00.

W razie braku celów powietrznych we własnym sektorze odpowiedzialności zwalczać cele powietrzne najpierw w sektorze prawego sąsiada.

6. Pułkowi na okres wykonywania zadania przydziela się 26 rakiet S-2 i 1,6 jg amunicji przeciwlotniczej.

7. Gotowość systemu OPL pułku 5.00 3.11.

8. PD OPL 9 DZ rozwinięty w rejonie PNIEWNIK /0646/ czynny od 2.00 3.11.

SZEF OPL 9 DZ

.....

SZEF SZTABU 9 DZ

.....

Załącznik 7
do założenia taktycznego
nr 1

SYTUACJA OBRONY PRZECIWLOTNICZEJ 9DZ

o 12.00 - 2.11

I

Lotnictwo 4 PTSP walczy o zdobycie taktycznej przewagi w powietrzu w strefie działań bojowych 3 KA. Lotnictwo taktyczne RFN prowadzi rozpoznanie i izoluje rejon działań na korzyść 3 KA oraz wspiera walkę jego związków taktycznych, skupiając główny wysiłek na kierunku: MIŃSK MAZOWIECKI, ŁOCHÓW.

Trwa przebazowywanie lotnictwa szturmowego na lotniska położone bliżej linii styczności bojowej wojsk.

Wojska OPL 3 A współdziałając z LM, 261 BRPlot oraz 3 bzrl zapewniają swobodę działania związków taktycznych i oddziałów armii. Prowadzone jest ciągle rozpoznanie nieprzyjaciela powietrznego, powiadamianie o zagrożeniu lotniczym oraz osłona rakietowo-artyleryjska związków taktycznych i oddziałów, szczególnie na kierunku: ŁOCHÓW, MIŃSK MAZOWIECKI.

II

Rozpoznanie lotnicze prowadzone jest w przedziale od małych do średnich wysokości. Badania zestrzelonego przez prplot samolotu RF-4E potwierdzają ocenę, że są one wyposażone w aparaturę rozpoznawczą UPD, AAS-1B, KA-91B oraz w rakiety błyskowe^{1/}.

Lotnictwo szturmowe i myśliwsko-bombowe wykonuje uderzenie grupami złożonymi z 2-4-8 samolotów. Uderzenia wykonywane są głównie z kierunków: południowo-zachodniego i zachodniego. Lotnictwo to stosuje konwencjonalne bomby lotnicze, bomby kasetowe i zasobniki bombowe oraz bomby kierowane. W dotychczasowych działaniach rozpoznano samoloty F-4F, ALPHA JET, A-10A. Walkę pododdziałów przeciw-

---

1/ Kompendium Sił Zbrojnych NATO, Wyd. 1987, str.47.

lotniczych lotnictwo paraliżuje zakłóceniami radioelektronicznymi i minowaniem narzutowym stanowisk startowych. OPL pokonywane jest na stykach stref ognia przeciwlotniczego na zwiększonych prędkościach lotów samolotów. Grupy pozorujące zmieniają kurs po wejściu w strefę startu zestawów OSA.

Podczas nalotów dużych zgrupowań samolotów działa lotnictwo WRE stosując aktywne i pasywne zakłócenia oraz rakiety ALARM i HARM.

Lotnictwo Sił Lądowych 3 KA/ / prowadzi rozpoznanie, wspiera ogniem kontratakujące oddziały i stosuje zakłócenia radioelektroniczne. Śmigłowce przeciwpancerne działają w grupach do 5 śmigłowców, zwykle spoza lub na tle zasłon terenowych. Czas dyspozycyjny na ostrzelanie celu był z reguły bardzo ograniczony co powodowało, że śmigłowce kryły się za przedmiotami terenowymi przed startem lub dolotem rakiet.

3 prplot osłania tyły związków taktycznych pierwszego rzutu oraz przeprawy na BUGU ze stanowisk startowych: KAŁĘCZYN /4486/, DZIĘCIOŁY /3088/, wzg. 133,2 /4400/.

RPW-31 melduje o sytuacji powietrznej z rejonu wzg. 174,3 /0074/.

131 paplot i dywizjony artylerii przeciwlotniczej pz osłaniały czołowe oddziały i pododdziały podczas przeciwuderzenia. O 12.00 2.11 ich sytuacja bojowa przedstawia się następująco:

- 131 paplot skupia wysiłki do osłony oddziałów I rzutu i DGA. Pułk dokonał manewru jedną baterią do osłony 20 pz.

- PD OPL dywizji znajduje się w ugrupowaniu marszowym SD dywizji. RSWP-91 wykonywała manewr w celu zajęcia kolejnego stanowiska bojowego w rejonie wzg. 205,6 /8848/, jednak w rejonie ŻEBRÓWKI /9050/ została porażona ogniem artylerii. Prognozowany czas naprawy wyniesie około 2 godz. RSWP-92 rozwinięta na stanowisku bojowym w rejonie wzg. 138, 1 /0852/, gdzie do 13.00 pełni dyżur bojowy.

- Dywizjony artylerii przeciwlotniczej pz 9DZ realizują zadania w ugrupowaniu swoich oddziałów.

Szczegółowe położenie pododdziałów przeciwlotniczych 9 DZ przedstawiono na mapie "Położenie wyjściowe stron o 12.00 2.11".

Informacje o stratach oraz o pozostałości rakiet S-2 i amunicji przeciwlotniczej z limitu na 2.11 zawarte są w sytuacji technicznej 9DZ.

III

Do 12.00 2.11 wpłynęło wstępne zarządzenie do obrony przeciwlotniczej z 3 A /załącznik 8 do założenia taktycznego nr 1/.

IV

Dane dodatkowe:

1. 131 paplot posiada środki do pozorowania jednego SS i jednej RSWP.

2. Największe doświadczenie w prowadzeniu walki ze śmigłowcami przeciwpancernymi posiadają dywizjony artylerii przeciwlotniczej 15 i 20 pz. Słabsze wyniki w tym zakresie osiąga paplot 14 pz.

Praca do wykonania:

1. Przystudiować literaturę obowiązkową - podr. "Obrona przeciwlotnicza wojsk na szczeblach taktycznych", nr bibl. 01300, podrozdziały 6.2, 6.3, 6.4.

2. Dodatkowa literatura do studiowania:

- "Instrukcja o organizowaniu i prowadzeniu walki ze śmigłowcami nieprzyjaciela przez dywizję zmechanizowaną", nr bibl. pf 22984, roz.3;

- "Metodyka oceny możliwości ogniowych i efektywności systemu /środków/ obrony przeciwlotniczej wojsk operacyjnych", nr bibl. pf 901.

3. Przystudiować zbiór materiałów dydaktycznych do zajęcia 3c.

4. Przygotować się do meldowania danych do decyzji dowódcy dywizji i uzasadnienie przyjętych rozwiązań.

OPRACOWAŁ:

ppłk dr Eugeniusz KOWALSKI

SPRAWDZIŁ:

płk dypl. Józef GADZAŁA

DOWÓDCA 9 DZ

WSTĘPNE ZARZĄDZENIE DO OBRONY PRZECIWLOTNICZEJ 3A, Nr 03

PLSDL i OPL - SOKOŁÓW PODLASKI /0884/ 2.10.1990 11.00

Mapa 1:100 000, wydanie 1984 r.

1. Działania bojowe 2 KA/ / wspierać będzie taktyczne lotnictwo 1 DLT/ / oraz część sił 81 STLM/ /. Rozpoznanie z powietrza prowadzone jest samolotami RF-4E oraz środkami bezpilotowymi.

Stwierdzono bazowanie lotnictwa w rejonach:

ZAKROCZYMIA - 491 elmb - 12 ALPHA JET,

SKIERNIEWIC - 342 elmb - 10F-104 G,

TOMASZOWA MAZ. /1632/ - 525 elm - 10F-15,

ŻYROWA /5296/ - 321 elmb - 14 TORNADO,

SZYDŁOWCA /7688/ - 510 elmsz - 10A-10A.

Śmigłowce wykryto w rejonach: DĘBE WIELKIE /8630/, WOLA KAŁUSKA.

2. Rakietowo-artyleryjską osłonę oddziałów 9 DZ realizować własnymi siłami, we współdziałaniu z LM, 3 prplot, 1/3 brzl i sąsiadami, skupiając główny wysiłek do osłony oddziałów dywizji broniących rejonu: WITY /5288/, RUDZIENKO /9644/, KORYTNICA /0856/.

Trwałość OPL dywizji uzależnić od odparcia uderzeń SNP na bardzo małych i małych wysokościach i zapewnienia wysokiej żywotności pododdziałów przeciwlotniczych.

W nalotach zmasowanych i ześrodkowanych samoloty pierwszego rzutu zwalczać środkami dyżurnymi. Samoloty kolejnych rzutów zwalczać całością sił. Samoloty rozpoznawcze, pojedyncze grupy samolotów oraz środki bezpilotowe niszczyć środkami dyżurnymi.

Walkę ze śmigłowcami przeciwnika organizować i prowadzić kompleksowo, wykorzystując wszelkie możliwe środki ogniowe według decyzji dowódców ogólnowojskowych.

w wypadku włamania się przeciwnika być w gotowości do osłony sił przechodzących do przeciwuuderzenia w pasie obrony dywizji.

3. Wojska Obrony Przeciwlotniczej 3A we współdziałaniu z LM, 261 BRPlot, 3 brzl główny wysiłek skupiają do osłony związków taktycznych i oddziałów armii broniących rejonu: KOTYŃ /8072/, STANISŁAWÓW /9236/, WĘGRÓW, a w wypadku włamania się przeciwnika w obronę, do osłony sił wykonujących przeciwuuderzenie, Trwałość OPL 3A zależy od zapewnienia wysokiego stopnia żywotności oddziałów i pododdziałów przeciwlotniczych.

3 prplot przechodzi do osłony związków taktycznych i oddziałów armii z rejonu stanowisk startowych: KOSTKI /1880/, STOCZEK /2460/, WĘGRÓW /0870/, a w wypadku wykonywania przeciwuderzenia przez drugi rzut armii pułk osłania go podczas wchodzenia do walki.

Na prawo 6 paplot OSA skupia wysiłek do osłony oddziałów dywizji broniących rejonu: MOSTÓWKA /2030/, KLEMBÓW /0822/, SULEJÓW /1238/.

4. Gotowość systemu OPL do osłony oddziałów dywizji osiągnąć do 5.00 3.11. W oddziale i pododdziałach przeciwlotniczych dywizji przystąpić do ewakuacji uszkodzonego sprzętu według zasad podanych dla 9 DZ we wstępnym zarządzeniu technicznym 3A. Dokonać niezbędnego przegrupowania sił i środków w celu dostosowania systemu OPL do struktury obrony dywizji.

O godz. 17.00 przybędzie do WIERZBNA /9858/ transport z 48 rakietami /w tym 30 rakiet bez sprawdzenia/ dla 131 paplot.

Punkt spotkania - most. Hasło - MŁAWA, odzew - LAWETA.

5. Zarządzenie do OPL zostanie przekazane do godz. 14.00.

SZEF WOJSKA OPL 3A

SZEF SZTABU 3 A

.....

.....

OPRACOWAŁ:

SPRAWDZIŁ:

ppłk dr Eugeniusz KOWALSKI

płk dypl. Józef GADZAŁA

Załącznik 22
do założenia taktycznego nr 1

DOWÓDCA 9 DZ

ZARZĄDZENIE DO OBRONY PRZECIWLOTNICZEJ 3 A nr 04
PEŁDL i OPL SOKOŁÓW PODLASKI /0884/. 2.10.1990 14.00
Mapa 1:100 000, wyd. 1984 r.

1. Działania bojowe 2 KA/RFN/ wspierać będzie taktyczne lotnictwo z 1 DLT/NZ/ oraz część sił z 81 STLM/A/ wysiłkiem około 140 samolotowyłotów. Działania 4 DZ i 10 DPanc wspierane będą 26 pśm ppanc wysiłkiem około 170 śmigłowcowyłotów na dzień walki.

LR będzie prowadzić rozpoznanie samolotami RF-4E w dzień i w nocy, pojedynczo i parami samolotów, głównie przy użyciu środków radioelektronicznych. Główny kierunek rozpoznania lotniczego: GÓRA KALWARIA, MAŁKINIA. Oprócz tego rozpoznanie pododdziałów przeciwlotniczych będzie prowadzone naziemnymi środkami rozpoznawczymi przez śmigłowce rozpoznawcze oraz środki bezpilotowe DROHNE.

LMB może wykonywać uderzenia w okresach wprowadzania 2 KA do natarcia oraz przechodzenia do przeciwuderzenia 16 DZ. W godzinach rannych 3.11 może zostać wykonane uderzenie zmasowane na armię, w tym na 9DZ siłami około 80 samolotów w trzech rzutach:

- z pierwszego rzutu - około 30 samolotów i 10 środków bezpilotowych;

- z drugiego rzutu - około 40 samolotów z kierunku zachodniego i południowo-zachodniego;

- z trzeciego rzutu - grupa rozpoznawcza w sile 2-4 samolotów. Nalot ześrodkowany siłami około 60 samolotów może być wykonany podczas przechodzenia 16 DZ do przeciwuderzenia. W pozostałych okresach mogą być wykonywane uderzenia grup samolotów szturmowych na obiekty zawczasu zaplanowane lub na wezwanie z pola walki.

Śmigłowce przeciwpancerne mogą wykonywać uderzenie wspólnie z lotnictwem szturmowym podczas kontrataków i przeciwuderzeń lub samodzielnie na wojska w styczności.

Bezpilotowe środki napadu powietrznego typu DROHNE będą intensyfikować działania w czasie wchodzenia 2KA do walki oraz podczas kontrataków i przeciwuderzeń.

Należy liczyć się z działaniem systemów PLSS i ARGUS.

Informacje o bazowaniu lotnictwa potwierdzają się. Główny prawdopodobny kierunek nalotów lotnictwa myśliwsko-szturmowego i bombowego południowo-zachodni i zachodni.

Zakłócenia radioelektroniczne mogą być stosowane przez samoloty HFB-320 ze stref zakłóceń /środek strefy/: GÓRA KALWARIA i WARKA z kierunku południowo-zachodniego, przez samoloty myśliwsko-bombowe środkami samoobrony radioelektronicznej, platformy napowietrzne^{1/} i nadajniki zakłóceń jednorazowego użycia. Z działaniem desantów należy liczyć się na kierunku: GARWOLIN, LATOWICZ, WĘGRÓW.

2. Wojska OPL 3 A osłaniają we współdziałaniu z LM 261 BRPLOT, 3 bzl ugrupowanie obronne armii w czasie zwalczania 2 KA na drogach podejścia, walki o pierwszy pas obrony, a w wypadku wdarcia się nieprzyjaciela w obronę - w czasie wykonywania przeciwuderzenia.

3. a/ LM bazuje na lotniskach : BIELSK PODLASKI, WYSOKIE MAZOWIECKIE. W dniu od godz. 6.00 do 8.00 dyżuruje w strefach, w tym w strefie nr 1 - środek strefy ZAMBROW /7284/, nr 2 - środek strefy WYSOKOJE /0860/. LM zwalcza cele powietrzne bez ograniczeń w wysokości do rubieży: WOŁOMIN, STANISŁAWÓW, WOLA KAŁUSKA /8054/, bliżej działa bez ograniczeń tylko na wysokościach powyżej 5000m.

Korytarze przelotów lotnictwa uderzeniowego:

prawa granica - ŁOCHÓW /2246/, SULEJÓWEK;

lewa granica - WĘGRÓW, MROZY /8054/.

Wlot na wysokościach 150-200 m, powrót na wysokościach 300-500 m.

b/ 261 BRPLOT od świtu 3.11 osłania przeprawę na BUGU na odcinku: NUR /3688/, NIEMIROW /9644/, z tym jednym dywizjonem z rejonu SS: KRZEMIEN /2400/, JABŁONNA /1888/, ŁAZÓW /2692/. Brygada zwalcza SNP od wysokości 1000 do 5000 m w sektorze: prawa granica CZYŻEW /5288/, MAKÓW MAZOWIECKI /6808/.

c/ 8 prplot od świtu 3.11 przechodzi od osłony wojsk armii w rejonie pośredniej rubieży obrony, w tym trzema bateriami ze SS: SMOLEWO-MORGI /4284/, BLIŻSZE DZIĘCIOŁY /3086/, TWORKOWICE /3400/. Główny wysiłek walki skupia w sektorze: prawa granica KUTYSKI /2276/, DŁUGOSIODŁO /4840/.

1/ "Informator o siłach zbrojnych NATO". Wyd. DWLot, nr bibl, pf 22934 s.266.

d/ RPW-31 od świtu 3.11 rozwinięty na stanowisku bojowym w rejonie wzg. 201 /9676/. RPW-33 rozwinięty na stanowisku bojowym w rejonie wzg. 186 /8424/. RPW-32 rozwinięty w rejonie BUDZISKA /2044/, pozostaje w stanie "skrytym".

e/ 8 PTBRPLot od 19.00 rozwinięta w rejonie: ROGÓW /1090/, REPKI /0694/, KAMIONKA /1094/.

f/ Na prawo system OPL 6 DZ skupia główny wysiłek do osłony wojsk w rejonie ..... /patrz wstępne zarządzenie do OPL/. Najbliższe SS: OSTRÓWEK /0624/, BALCERY /1034/. Lewa granica sektora odpowiedzialności ogniowej: KOLONIA CHRZĘSNE, CYGANKA /6834/.

Na lewo system OPL 15DZ skupia główny wysiłek do osłony oddziałów w rejonie ... /patrz wstępne zarządzenie do OPL/. Najbliższe SS: pkt 157,9 /8662/, ŚNICE /9872/. Prawa granica sektora odpowiedzialności ogniowej: SŁUCHOMIN /8866/, SIENNICA /7242/.

4. Dowódca armii zdecydował:

a/ We współdziałaniu z LM, 261 BRPLot, 3 bzrl wzbronąć wykonania uderzeń lotnictwa nieprzyjaciela na ugrupowanie obronne armii rozbijając zgrupowania lotnicze na podejściach do obiektów osłony.

Podczas wykonywania uderzeń zmasowanych na armię grupy lotnicze pierwszego rzutu nalotu zmasowanego zwalczać siłami dyżurnymi atakowanych oddziałów przeciwlotniczych, grupy lotnicze kolejnych rzutów zwalczać całością sił przeciwlotniczych I rzutu operacyjnego armii. ŚNP, które przerwały się przez ich strefy ognia przeciwlotniczego zwalczać siłami 3 prplot oraz system OPL ZT drugiego rzutu operacyjnego armii. Uderzenia ześrodkowane na ZT odpiierać ich własnymi siłami we współdziałaniu z sąsiadami, z uwzględnieniem działań bojowych sił przeciwlotniczych wyższych szczebli. W okresach między nalotami zwalczać ŚNP nieprzyjaciela siłami i środkami dyżurnymi ze składu oddziałów i pododdziałów przeciwlotniczych. W pierwszej kolejności niszczyć samoloty i śmigłowce stosujące zakłócenia radioelektroniczne. Główny wysiłek OPL skupić do osłony ZT i oddziałów armii w rejonie: WOŁOMIN, SIEDLCE, KOSÓW LACKI /3076/, a w wypadku włamania się nieprzyjaciela w ugrupowanie obronne armii - do osłony sił przechodzących do przeciwuderzenia.

Wojska OPL armii ugrupować w trzy rzuty:

- w pierwszym rzucie oddziały i pododdziały przeciwlotnicze w obszarze głównego pasa obrony 6,9,15 i 10 DZ;

- w drugim rzucie 3 prplot;

- w trzecim rzucie system OPL 16 DZ.

W toku operacji obronnej, w wypadku wykonywania przeciwuderzenia, przyjąć ugrupowanie wojsk OPL armii w dwa rzuty:

- w pierwszym rzucie oddziały i pododdziały 6,9,15,10 i 16 DZ;
- w drugim rzucie 3 prplot.

W okresie przygotowania i prowadzenia operacji obronnej realizować przedsięwzięcia organizacyjno-taktyczne zwiększające żywotność bojową wojsk OPL armii.

5. Dowódca armii rozkazał:

9DZ - oddziałem i pododdziałami przeciwlotniczymi osłonić przed rozpoznaniem i uderzeniami z powietrza oddziały dywizji w rejonie głównego wysiłku obrony w czasie zwalczania 2 KA na podejściach i przed przednim skrajem obrony, a w wypadku włamania przeciwnika w pas obrony dywizji, osłaniać oddziały zwalczające nieprzyjaciela w rejonie włamania. W wypadku wykonywania przeciwuderzenia siłami drugiego rzutu armii w pasie obrony dywizji być w gotowości do wzmocnienia osłony przeciwlotniczej w tym rejonie.

W pasie obrony dywizji zwalczać ŚNP nieprzyjaciela bez ograniczeń do wysokości 3000 m w sektorze: prawa granica - RYNIA /0244/, OKUNIEW /9420/, lewa granica - WIERZBNO /9858/, BORKI /7462/. Trwałość OPL dywizji zależy od odparcia uderzeń ŚNP na małych wysokościach w okresach: zwalczania przeciwnika na rubieży rozwinięcia w ugrupowanie bojowe, wykonywania kontrataków i wprowadzania do walki przez przeciwnika drugorzutowych oddziałów.

Główny wysiłek rozpoznania skupić na wykryciu śmigłowców nieprzyjaciela oraz samolotów działających z kierunku południowo-zachodniego. Wysoki stopień żywotności systemu OPL dywizji zapewnić głównie poprzez rozbudowę inżynieryjną stanowisk, maskowanie, obronę radioelektroniczną i manewr.

Planowe uzupełnienie w rakiety nastąpi w drugiej połowie dnia 2.11 na podstawie przekazanych meldunków o ich rozchodzie.

Sygnaly dowodzenia i współdziałania:

Zakaz prowadzenia ognia	- "ZAPORA"
Zezwolenie na prowadzenie ognia	- "BRAMA"
Gotowość nr 1	- "ZENIT"
Odwwołanie poprzednich sygnałów	- "DIAMENT"
Zakaz promieniowania EM	- "EKTRAN"
Przekazywać sytuację powietrzną	- "DAKOTA"

6. Normy zużycia rakiet i amunicji na 3.11:

- rakiety OSA - 90 szt.;
- rakiety S-2 - 144 szt.;
- amunicja przeciwlotnicza 23 mm - 1,4 jo.

7. Gotowość systemu OPL dywizji do osłony oddziałów w obronie
- 5.00 3.11.

8. Meldunki składać:

- terminowe do godz. 21.00 z sytuacji o 20.00;
- doraźne - w wypadku wykrycia ŚNP lub utraty przez pododdział przeciwlotniczy zdolności bojowej.

SZEF WOJSK OPL 3 A

SZEF SZTABU 3 A

.....

.....

OPRACOWAŁ:

SPRAWDZIŁ:

ppłk dr Eugeniusz KOWALSKI

płk dypl. Józef GADZAŁA

Załącznik nr 2
do założenia taktycznego
nr 2

SYTUACJA OBRONY PRZECIWLOTNICZEJ 9 DZ

o 11.00 3.11

I

Od świtu wzrosła intensywność rozpoznania lotniczego przeciwnika. Od 7.00 do 8.00 LMB wykonało uderzenie jednoczesne grupami po 4-8 samolotów na związki taktyczne i oddziały armii. Główny kierunek nalotów lotnictwa: GÓRA KALWARIA, KAŁUSZYN, WĘGRÓW. Śmigłowce przeciwpancerne nie uczestniczyły dotąd w walce.

Wojska OPL skutecznie odpierały uderzenia lotnictwa wykonywane najpierw na pododdziały przeciwlotnicze, a następnie na oddziały innych rodzajów wojsk.

II

LR w dalszym ciągu wykonuje okresowo loty wzdłuż linii styczności bojowej oraz na kierunku: MIŃSK MAZOWIECKI, WĘGRÓW.

Lotnictwo myśliwsko-bombowe wykonuje uderzenia na obiekty położone w głębi. Bliżej przedniego skraju działa lotnictwo szturmowe. Obrona przeciwlotnicza pokonywana jest aktywnie - ogniem i zakłóceniami radioelektronicznymi z ziemi i z powietrza.

14 pz atakowany jest przez lotnictwo z kierunku: KARCZEW, STANISŁAWÓW, ŁOCHÓW. 20 pz atakowany jest z kierunku: KOTUŃ, rz. LIWIEC.

Wykryto przerzuty grup śmigłowców do rejonów: WOLA KAŁUSKA i KATARZYŃÓW /9240/. Wysłany punkt zaopatrywania śmigłowców wykryto w rejonie WOLI STAROGRODZKIEJ. Pododdziały przeciwlotnicze zwalczane są po kilku minutach od zdemaskowania się ogniem bądź promieniowaniem elektromagnetycznym. Lotnictwo i artyleria przeciwnika obezwładniały również pozorne stanowiska. Dotąd nie stwierdzono oddziaływania na pozorne SS w rejonie PALUCHY /0238/.

Z meldunków podwładnych i informacji uzyskanych od przełożonych i sąsiadów szefowi OPL 9 DZ wiadomo:

- 131 paplot osłania pułki zmechanizowane pierwszego rzutu, DGA i 14 pz ze stanowisk startowych ... /patrz mapa z sytuacją o godz.

11.00 3.11/. W czasie odpierania uderzeń SNP na dywizję pułk poniósł straty: zniszczony plplot w lewoskrzydłowej baterii pierwszej linii, zniszczony PRWB w baterii osłaniającej 15 pz, zniszczony ZENIT B w baterii osłaniającej 14 pz, zniszczone dwa PRWB w baterii osłaniającej DGA;

- 2/daplot 15 pz działa jako zasadzka na kierunku: MIĘDZYLEŚ, BEREDY /0438/. Aktualnie bateria zajmuje SO w rejonie wzg. 119,9 /0636/. Dywizjon poniósł straty: uszkodzona armata ZSU-23-4, zginęło 3 strzelców S-2;

- daplot 20 pz poniósł straty: zniszczony plplot ZU-23-2, zginęło 4 strzelców S-2, uszkodzona armata ZSU-23-4;

- 2/daplot 14 pz wycofuje się do rejonu obrony pułku. Dywizjon poniósł straty: uszkodzona armata ZSU-23-4, zginęło 4 strzelców S-2, uszkodzona armata ZU-23-2;

- RSWP-91 wycofuje się na zapasowe stanowisko w rejonie wzniesienia 162,5 /0462/. Dyżur bojowy pełni RSWP-92.

Dane dodatkowe:

Zapasowe SS 131 pplot nie zostały na razie rozbudowane pod względem inżynierskim.

Praca do wykonania:

1. Zapoznać się z sytuacją przeciwlotniczą 9DZ 11.00 3.11.
2. W roli szefa OPL 9DZ ocenić sytuację przeciwlotniczą dywizji.
3. Przygotować się do działania w roli szefa OPL podczas organizacji przez dowódcę dywizji walki w terenie.

OPRACOWAŁ:

ppłk dr Eugeniusz KOWALSKI

SPRAWDZIŁ:

ppłk dypl. Józef GADZAŁA

Wydrukowano w 4 egz.

Egz. nr 1-4 - Bibl. Nauk. DZS
Wyk. ppłk E. Kowalski
Druk: GG
Korekta autorska
Dnia 25.09.1990 r.
Nr ks. masz. pf 2 /OPL

Faint, mostly illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page. Some words like "Wieloletni" and "Akademii" are barely discernible.

